

NEDEĽNÉ POPOLUDNIE NA OSTROVE LA GRANDE JATTE

MGR. KRISTÍNA TOMANOVÁ

The paper presents a summary and review of an autobiographical novel by Veronika Šikulová, *Nedeľné popoludnie na ostrove La Grande Jatte* (*A Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte*). The novel takes the form of the author's memories and experiences from childhood to the present using an introspective narration technique akin to a stream of consciousness. It explores pain, traumatic experiences in childhood and social marginalisation. After living part of her life abroad, the author describes her disillusionment with the foreign environment and makes returning home one of her key motifs. The text is stylistically diverse, oscillating between low and high styles and exploiting elements of enumeration and parody. The work can be considered a significant element in modern Slovak autobiographical prose.

Keywords: autobiographical novels, Veronika Šikulová, *A Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte*, memories, childhood and adulthood, introspective narrative, stream of consciousness, summaries, reviews

kristina.tomanova@ulib.sk
Univerzitná knižnica
v Bratislave
www.ulib.sk

Najnovšia kniha od Veroniky Šikulovej vyšla v roku 2025. Autorka sa v nej vracia do minulosti, spomína na svoj vzťah k rodičom – otcovi, spisovateľovi Vincentovi Šikulovi a matke, lekárke Alici Šikulovej – a sestre Agáte. Rozpráva o založení vlastnej rodiny a o búrlivom vzťahu k manželovi Marekovi Mihalkovičovi, jadrovému fyzikovi. Vďaka jeho zamestnaniu sa často sťahuje do zahraničia, najmä do Švajčiarska, Francúzska a USA. Napriek čaru zahraničia sa rada vracia domov, do Modry.

Autorka sa vydala v roku 1989, ešte pred Nežnou revolúciou. V tom čase pracovala ako korektorka *Literárneho týždenníka* a počas revolúcie, v novembri 1989, pôsobila ako členka revolučného výboru, ktorý v Modre organizoval manifestácie. Neskôr začala pracovať v knižnici v Modre, kde pôsobí dodnes. Podľa nej čitatelia, či už deti alebo dospelí, často nevedia vyhľadať knihy, hoci sú zoradené podľa abecedy, a nezaobídu sa bez pomoci knihovníka. Jej snaha organizovať besedy, koncerty, festivaly a premietanie filmov bola neúspešná z dôvodu nedostatku pochoopenia u kolegyň a malého záujmu čitateľov. Od tejto všednej a smutnej reality uteká do Francúzska a v lete si berie neplatené voľno.

Recenzovaná próza má charakter autobiografického románu, v ktorom sú zachytené významné životné okamihy hlavnej hrdinky – autorky – od detstva až po dospelosť. Do jej minulosti možno čiastočne nazrieť prostredníctvom dôležitých zážitkov a spomienok, ktoré sú však rozbité na črepiny. Zaujímavo rozpráva napríklad o svojom strachu zo stomatologického vyšetrenia. Keďže sa nechcela dať prehliadnúť zubnou lekárkou Ilonou Krátkou, musela do školy prísť jej matka, psychiatricka, aby ju donútila podstúpiť bolestivú liečbu zubného kazu. Druhý nepríjemný zážitok z detstva sa viaže k detskej zdravotnej sestre Lujze, ktorá jej sestru Agátu zaočkovala proti tetanu. Agáta po tomto zákroku nebola schopná postaviť sa na nohy – opäť musela prísť matka, aby ju večer zo školy doviedla domov.

Spôsob rozprávania je založený na prúde vedomia, čo sa prejavuje kompozíciou rôznych zážitkov a spomienok z minulosti. Vzorom tohto rozprávania je dielo *Hľadanie strateného času* od Marcela Prousta, na ktoré sa autorka viackrát odvoláva. Obraz ostrova La Grande Jatte, znázornený na chrbtoch kompletného českého šesťzväzkového vydania *Hľadania strateného času*, tvorí časť názvu knihy. Autorka mala možnosť porovnať tento obraz so skutočnosťou, keďže v jeden daždivý deň ostrov navštívila, no zostala sklamaná. Práve vtedy zistila, že vo Francúzsku zbytočne hľada-

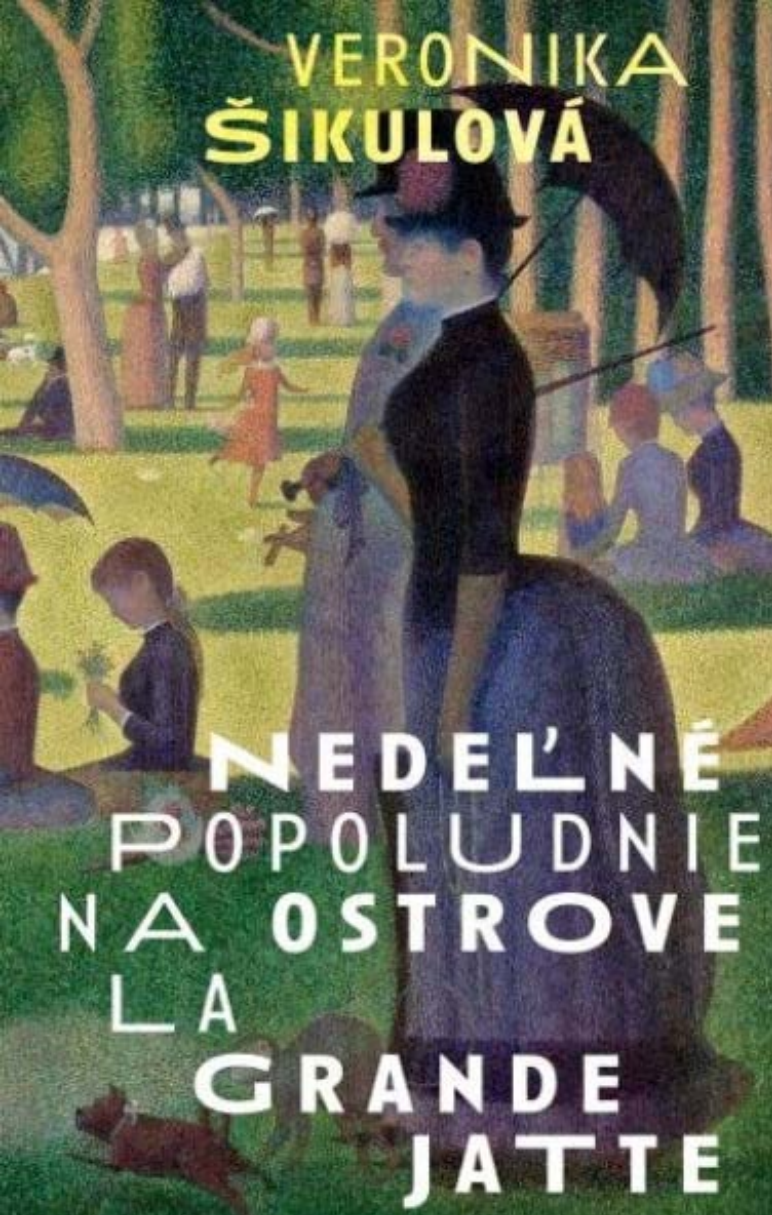

VERONIKA ŠIKULOVÁ (SLOVENSKÝ INŠTITÚT)

la únik pred realitou doma, na Slovensku. Uvedomila si, že do Paríža nepatrí. Jej očarenie cudzinou trvalo iba chvíľu, nasledoval smútok a túžba po domove.

V binárnom protiklade domov – cudzina je to práve domov, ktorý zvíťazil: „*Rudo Sloboda vraví, že z dedín vždy vyšiel prorok. Niektorí slávybažný, kto potom, až neskôr, pochopil, že domov je najvyššia a jediná hodnota.*“ Práve k domovu človeka viažu silné väzby – rodina, priatelia, práca, zážitky, spomienky z detstva a aj rodičovský dom, ktorý bol napokon predaný (Šikulová 2025, s. 230).

Častým javom v próze je enumerácia. Napríklad v 18. kapitole je na deviatich stranách textu podrobné vymenovanie osôb, ktoré chodili popri Seine. Napriek tomu nemožno román považovať za nudný. Čitateľ je zvedavý, ako bude pokračovať osud hlavnej hrdinky, ktorej meno najprv ani nepozná, no postupne zistí, že hlavná hrdinka je samotná autorka. Podobným spôsobom ako enumerácia pôsobí aj paródia na litanie modlitieb, v ktorej uvádza úplný menný zoznam všetkých literátov, ktorí v minulosti museli z Ruska emigrovať, boli zavraždení alebo dostali zákaz činnosti.

Autorkino pohrávanie sa s čitateľom sa prejavuje rôznymi spôsobmi – prelínaním časových a priestorových línií, nejasnosťou okolo rozprávača, nedostatkom skutočných postáv či redukovaním deja na nevyhnutné minimum. Z binárneho protikladu vysoký – nízky štýl si Veronika Šikulová zvolila ľudový štýl, ktorý sa vyznačuje nárečovou, pejoratívnou, slangovou a vulgárnou lexikou a zobrazením negatívneho spoločenského javu – sociálneho vylúčenia, ako napríklad bezdomovstvo. Tento štýl uprednostnila napriek kritike zo strany veriacich (Šikulová 2025, s. 13):

„Ešte prednedávnom v kostole každú nedeľu čítavala z Písma. Druhé čítanie bolo jej. Dokonca to uvádzala do prihlášky na teológiu, ktorú chcela laicky študovať. Napokon ju okolnosti odhovorili. Bola aj v ruži, v spo-

ločenstve ľudí, ktorí sa modlievali ruženec. No nie je už ani tam, ani už nečíta. Najskôr ju vyhodili z ruže a potom ju nechceli za čítačku, hoci vždy, keď zomrela dáka babka a bolo treba do konca roka za ňu odoberať a platiť dáke časopisy, kalendáre alebo cédečka, ani raz nepovedala nie, aj keď jej zostávali doma ležať nevybalené. Chvíľu pátrala po dôvode, napokon sa dozvedela, že v knihách používa vulgarizmy.“

Dielo Veroniky Šikulovej možno označiť za moderný a vydarený autobiografický román práve vďaka zobrazeniu spomienok a zážitkov zo života autorky od detstva po súčasnosť. Svojím rozsahom (45 kapitol) a množstvom postáv spĺňa charakteristiky románu.

VERONIKA ŠIKULOVÁ - KALENDÁRIUM

- 15. 3. 1967 – narodila sa v Modre,
- 1985 – 1989 – študovala žurnalistiku na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave,
- 1989 – zamestnala sa ako korektorka v redakcii *Literárneho týždenníka*,
- 1997 – debutovala knižnou zbierkou noviel *Odtiene*,
- 1999 – vyšla druhá zbierka *Z obloka*,
- 2002 – publikovala zbierku spoločenských poviedok *Mesačná dúha*,
- 2006 – vyšla humorne ladená detská knižka *To mlieko má horúčku* (Maťovčík, Cabadaaj a Parenička 2008),
- 2009 – začala publikovať prózou *Domček jedným ťahom* vo vydavateľstve Slovart,
- 2011 – vyšla próza *Miesta v sieti*,
- 2012 – publikovala knihu krátkych textov *Diera do sveta*,
- 2014 – vyšla próza *Medzerový plod*, za ktorú získala ocenenie Anasoft litera,
- 2016 – publikovala prózu *Petrichor*,
- 2020 – vyšla próza *Tremolo ostinato*,
- 2022 – publikovala prózu *Líštičky majú rady teplo*,
- 2023 – vyšla próza *Záhradky* (Vyvolávanie),
- 2025 – publikovala román *Nedelné popoludnie na ostrove La Grande Jatte*.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

MAŤOVČÍK, Augustín; Peter CABADAJ a Pavol PARENÍČKA. 2008. *Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia*. Bratislava, Martin: Literárne informačné centrum, Slovenská národná knižnica.

ŠIKULOVÁ, Veronika. 2025. *Nedelné popoludnie na ostrove La Grande Jatte*. Bratislava: Slovart.